

מצבים מנטליים ראשוניים

להקשיב ולגעת במעמקים

מרצה: מיכל ארוך תמיר

היקף הקורס: 24 שעות אקדמיות

קורס מקוון

רקע:

מצבים מנטליים ראשוניים בונים בבריאות את "הרצפה החושית" עליה יוכלו להתהוות בהדרגה התפתחויות נפשיות נוספות. אולם, על מנת ששכבת בסיס נפשית זו תתפתח באופן טבעי וחי נדרשת מידה מספקת של התאמה בין צרכי התינוק לבין היענותה של האם. בקורס זה נתבונן במצבים בהם נוצר חוסר קיצוני או מתמשך בהתאמה שכזו – בין אם בשל קשיים שחווה האם ובין אם בשל מאפיינים מולדים של התינוק עצמו. נתאר כיצד נרשמת חוויה קשה זו בתוך נפשו של התינוק, כיצד הוא מנסה להתגונן מפניה וכיצד תשפיע על מי שיהפוך להיות בבגרותו, כפי שיבוא לידי ביטוי למשל בקשרים משמעותיים. נדון באופנים בהם נפגוש חוויות מעין אלו בקליניקה ואיך נוכל לעבוד עמן כמטפלים.

נקרא בכתביהם של תאורטיקנים מרכזיים בתחום ונעסוק במושגים חשובים שטבעו, כגון: "האם המתה" (גרין), "עור משני" (ביק), "איימה קטסטרופלית" (סימינגטון), "הגנות אוטיסטיות" (טסטין), "עמדה אוטיסטית-מגעית" (אוגדן), "חבלן פנימי" (פייבררן) ועוד. המטאפורות שמציעים תיאורטיקנים אלו עשויות לסייע לנו להקשיב למתחולל ברבדים העמוקים ביותר של הנפש ולגעת בדברים באופן שיוכל לתרום להתפתחות התהליך הטיפולי.

אודות המרצה:

מיכל ארוך תמיר, פסיכולוגית קלינית. מטפלת במבוגרים בקליניקה בתל אביב. מרצה בבית הספר לפסיכותרפיה מבח"ר, אוניברסיטת חיפה. מאמריה עוסקים בשלבי ההתפתחות המוקדמים של הנפש תוך דגש על התרומה הפרקטית של ההמשגות התיאורטיות למעשה הטיפולי.

מועדי קורס: 12 מפגשים בימי רביעי בין השעות 19:30-21:00, בתאריכים: 12.03.25, 05.03.25, 19.03.25, 26.03.25, 02.04.25, 09.04.25, 07.05.25, 14.05.25, 21.05.25, 28.05.25, 04.06.25, 11.06.25. כל מפגש הינו בהיקף של 2 שעות אקדמיות.

- היקף הקורס הוא 24 שעות אקדמיות.
- **דרישת נוכחות:** זכאות לתעודת סיום הקורס מותנית בנוכחות ב-75% מסך מהמפגשים.
- בסיום הקורס יקבלו המשתתפים תעודה מטעם מכון מפרשים לחקר והוראת הפסיכותרפיה והמכללה האקדמית תל אביב יפו.

קהל יעד:

פסיכולוגים מומחים ומתמחים, עובדים סוציאליים קליניים או עובדים סוציאליים בעלי תואר שני עם ניסיון בעבודה טיפולית, מטפלים בהבעה ויצירה בעלי תואר שני, פסיכיאטרים, קרימינולוגים קליניים ויישומיים, סטודנטים לתואר שני בפסיכולוגיה.

עלות הקורס:

אנשי מקצוע: 1980 ₪

מתמחים סטודנטים לתואר שני ובוגרי המכללה האקדמית תל אביב יפו: 1780 ₪

כיצד נרשמים:

- ניתן לשלוח מייל הכולל את שמכם המלא, מספר טלפון לחזרה, ושם הפעילות בה אתם מתעניינים לכתובת: Mifrasim@mta.ac.il
- לשאלות וביורורים נוספים ניתן להתקשר או לשלוח הודעת וואטסאפ / SMS למספר: 054-8985191 / 052-7341212

תוכנית הקורס:

לקריאה לשיעור זה:	מפגש 1 : שרטוט מפת הדרכים של הקורס	
וויניקוט, ד.ו. (1963), התפתחות רגשית פרימיטיבית. בתוך: ע. ברמן (עורך), עצמי אמיתי עצמי כוזב (עמ' 61-46), עם עובד, תל-אביב.	בעזרת מאמרו של וויניקוט נמקם את השלב ההתפתחותי בו נעסוק בקורס. נסקור מיהם התיאורטיקנים שנפגוש במהלך הקורס ומהם התכנים שהם מדגישים ומרחיבים.	
לקריאה לשיעור זה:	מפגש 2: "האם המתה" – אנדרה גרין	
גרין, א. (1980). דיאלוג עם האם המתה. בתוך: מגרנק (עורך), האם המתה. עמ' 53-13. תל אביב, תולעת ספרים, 2007.	נקרא 'קריאה תלמודית' חלקים מהטקסט האלמותי של גרין – "האם המתה". נדון: מי היא "האם המתה", כיצד היא משפיעה על תינוקה וכיצד יבוא הדבר לידי ביטוי בטיפול.	
לקריאה לשיעור זה:	מפגש 3 : המשך האם המתה	
ללא קריאה נוספת לשיעור זה	המשך קריאה במאמר "האם המתה".	
לקריאה לשיעור זה:	מפגש 4 : "העור המשני" – אסתר ביק	
Bick, E. (1968). The experience of the skin in early object relations. <i>International Journal of Psycho-Analysis</i> , 49: 484-486.	נקרא את מאמרה המכונן של אסתר ביק על תפקיד העור בהתפתחות הנפשית ועל היווצרותו של "העור המשני", באמצעות מנסה התינוק להחזיק את עצמו כאשר הוא חש שאינו מוחזק על ידי אמו.	
לקריאה לשיעור זה:	מפגש 5: דרכים להחזקה עצמית – ג'ואן סימינגטון	
Symington, J. (1985). The survival function of primitive omnipotence. <i>International Journal of Psycho-Analysis</i> , 66:481-487.	נקרא את מאמרה העשיר של ג'ואן סימינגטון ונדון בדרכים נוספות להחזקה עצמית של התינוק ושל האדם הבוגר: כיצד נפגוש אותן בקליניקה? כיצד נוכל לעבוד עמן?	
לקריאה לשיעור זה:	מפגש 6: המשך מאמר – ג'ואן סימינגטון	
ללא קריאה נוספת לשיעור זה.	המשך קריאה במאמרה של ג'ואן סימינגטון. נתמקד בדוגמא קלינית מרתקת שהיא מציגה במאמרה.	
לקריאה לשיעור זה:	מפגש 7: הגנות אוטיסטיות – פרנסס טסטין	
Tustin, F. (1980) Autistic Objects. <i>International Review of Psychoanalysis</i> 7:27-39.	נקרא קריאה משולבת בטקסטים של טסטין ושל אוגדן אודות "הגנות אוטיסטיות". נתמקד במושגים: "חפצים אוטיסטיים" ו"צורות אוטיסטיות".	

<p>Tustin, F. (1984) Autistic Shapes. International Review of Psychoanalysis 11:279-290. * אוגדן, ת. (1989). העמדה האוטיסטית מגעית. בתוך: הקצה הפרימיטיבי של החוויה. עם עובד, תל אביב: 2001. עמ' 60-79.</p>		
מפגש 8: "העמדה האוטיסטית מגעית" – תומס אוגדן		
<p>אוגדן, ת. (1989). מבנה החוויה. בתוך: הקצה הפרימיטיבי של החוויה. עם עובד, תל אביב: 2001. עמ' 38-59. אוגדן, ת. (1989). העמדה האוטיסטית מגעית. בתוך: הקצה הפרימיטיבי של החוויה. עם עובד, תל אביב: 2001. עמ' 60-79.</p>	<p>נדון בהיבטים התאורטיים של "העמדה האוטיסטית-מגעית" (אשר אוחזת בתוכה רבים מהרעיונות הקודמים שהוצגו בקורס) וכן ביחסים הדיאלקטיים בין עמדה זו לבין "העמדה הסכיזו-פרנואידי" ו"העמדה הדיכאונית".</p>	
מפגש 9: המשך "העמדה האוטיסטית מגעית" - אוגדן		
<p>ללא קריאה נוספת לשיעור זה.</p>	<p>נתמקד בדוגמאות הקליניות של אוגדן בפרקים אלו, שממחישות באופן חי את ההגנות הפרימיטיביות ואת מחירן.</p>	
מפגש 10: פיירברן לקריאה לשיעור זה:		
<p>* ארוך תמיר, מ. (2022). לאהוב ולהרגיש אהוב. שיחות, ל"ז (1), עמ' 16-23. * Ogden, T. H. (2010) Why read Fairbairn? International Journal of Psychoanalysis 91:101-118.</p>	<p>דרך המשגותיו התיאורטיות של פיירברן: ("האובייקט המפתה", "האובייקט הדוחה", "האגו הליבידינאלי" ו"החבלן הפנימי") נדון לעומק בחוויית הדחייה של התינוק, בפיצולים המתרחשים בנפשו בשל חוויית דחייה זו וב"הפנמה הדואלית" שלו אותה. נדון גם באופנים בהם פיצולים אלו יקבלו ביטוי בקליניקה.</p>	
מפגש 11: המשך – פיירברן		
<p>ללא קריאה נוספת לשיעור זה.</p>	<p>המשך קריאה ודיון במושגיו של פיירברן ותרומתם למפגש הטיפול, תוך דגש על המושג: "שובם של האובייקטים הרעים".</p>	
מפגש 12: דוגמא קלינית		
<p>ללא קריאה נוספת לשיעור זה</p>		

	<p>נדון בהרחבה בדוגמא קלינית, דרכה נפגוש את הביטויים הקליניים של המושגים שעסקנו בהם לאורך הקורס ואת התהליך הטיפולי שהתאפשר במקרה זה.</p>	
--	--	--